

LECTIO DIVINA

SEGÉDANYAG

a szentmise evangéliumi szakaszához

Jn 6, 1-15

Évközi 17. vasárnap („B” év)

Honnan vegyünk kenyeret, hogy legyen mit enniük?

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

„REMÉNYT ÉS JÖVŐT ADOK NEKTEK”
(JEREMIÁS 29.11)

+ EVANGÉLIUM Szent János könyvéből

Honnan vegyünk kenyeret, hogy legyen mit enniük?

Abban az időben Jézus átment a Galileai-tengernek, vagyis Tibériás-tavának a túlsó partjára. Nagy tömeg követte, mert látták a csodajeleket, amelyeket a betegeken végbevitt. Jézus fölment egy hegyre, és ott leült tanítványaival. Közel volt a húsvét, a zsidók ünnepe. Amikor Jézus fölemelte szemét, és látta, hogy nagy tömeg jön felé, így szólt Fülöphöz: „Honnan vegyünk kenyeret, hogy legyen mit enniük?” Ezt pedig azért kérdezte, hogy próbára tegye, mert tudta ő, hogy mit fog tenni. „Kétszáz dénár árú kenyér sem elég nekik, hogy mindenki kapjon valami keveset” – felelte Fülöp. Az egyik tanítvány, András, Simon Péter testvére megszólalt: „Van itt egy fiú, akinél öt kenyér és két hal van, de mi ez ennyinek?”

Jézus meghagyta: „Telepítsétek le az embereket!” Sok fű volt azon a helyen. Letelepédtek hát: szám szerint mintegy ötezren voltak csupán a férfiak. Jézus pedig vette a kenyereket, hálát adott, és kiosztotta a letelepédett embereknek; ugyanígy (adott) a halból is, amennyit csak akartak. Amikor pedig jóllaktak, szólt tanítványainak: „Szedjétek össze a maradékot, hogy semmi se vesszen kárba.” Összeszedték, s tizenkét kosarat töltöttek meg az öt árpakenyér maradékából, amit meghagytak azok, akik ettek. Amikor pedig az emberek látták a csodajelet, amelyet Jézus végbevitt, így beszéltek: „Ez valóban az a próféta, aki a világba jön.” Mikor Jézus észrevette, hogy érte akarnak jönni, és el akarják vinni hogy erőszakkal királlyá tegyék, ismét visszavonult a hegyre, egészen egyedül.

1. LECTIO – OLVASÁS

1.1. GÖRÖG SZÖVEG SZÓ SZERINTI FORDÍTÁSA

¹ Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος.

Ezek után Jézus eltávozott a galileai, azaz Tiberiás tengerének túlsó partjára.

² ἠκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐθεώρουν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων.

Követte pedig őt sok tömeg, mert látták a jeleket, melyeket tett a betegeken.

³ ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

Felment pedig a hegyre Jézus, és ott leült tanítványaival.

⁴ ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.

Közel volt pedig a húsvét (a pászka), a zsidók ünnepe.

⁵ ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέγει πρὸς Φίλιππον· Πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι;

Fölemelve tehát a szemét Jézus és szemlélve, hogy sok tömeg jön hozzá, mondja Fülöpnek: „Honnan vásárolunk kenyeret, hogy ehessenek ezek?”

⁶ τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν, αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν ποιεῖν.

Ezt pedig mondta próbára téve őt, maga ugyanis tudta, hogy mit szándékozik tenni.

⁷ ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος· Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἕκαστος βραχὺ τι λάβῃ.

Felelt neki Fülöp: „Kétszáz dénárnyi kenyér sem elég nekik, hogy kiki valami keveset kapjon.”

⁸ λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου

Mondja neki egy a tanítványai közül, András, Simon Péter testvére:

⁹ Ἔστιν παιδάριον ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσοῦτους;

„Itt van egy ifjú, akinek van öt árpakenyere és két sült hala: de mi ez ennyinek?”

¹⁰ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ **χόρτος** πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντακισχίλιοι.

Mondta Jézus: „Tegyétek, hogy az emberek telepedjenek le!” Volt pedig sok fű a helyen. Letelepedtek tehát a férfiak szám szerint mintegy ötezren.

¹¹ ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὄψαριων ὅσον ἤθελον.

Fogta tehát a kenyereket Jézus és hálát adva szétosztotta az asztaltársaságnak (a vendégeknek) (a letelepedetteknek), hasonlóan a sült halakból is, amennyit akartak.

¹² ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται.

Amikor pedig jóllaktak, mondja a tanítványainak: „Gyűjtsétek össze a megmaradt maradékokat, hogy semmi se vesszék kárba!”

¹³ συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν.

Összegyűjtötték tehát és megtöltöttek tizenkét kosarat az öt árpakenyérből való maradékokkal, amelyek megmaradtak azok után, akik ettek.

¹⁴ οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.

Az emberek tehát látva a jelet, amit tett, mondogatták: „Ez valóban a próféta, aki eljön a világra.”

¹⁵ Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν βασιλέα ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

Jézus tehát megtudva, hogy szándékoznak jönni és elragadni őt, hogy királya tegyék, visszavonult ismét a hegyre maga egyedül.

1.2. NOVA VULGATA ÉS MAGYAR FORDÍTÁSOK

NOVA VULGATA

Szent István Társulat fordítása

Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat fordítása

Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás

Károli Gáspár revideált fordítása

Simon Tamás László O.S.B. Újszövetség-fordítása

¹ POST HAEC ABIIT IESUS TRANS MARE GALILAEAE, QUOD EST TIBERLADIS.

¹ **Jézus ezután átkelt a Galileai-tavon, Tibériás taván.**

¹ Mindezek után Jézus Galilea, azaz Tibériás tengerén túlra ment.

¹ ***Ezután Jézus átkelt a galileai tengeren, Tibériás taván.***

¹ *Ezek után elméne Jézus a galileai tengeren, a Tiberiáson túl.*

¹ Jézus ezután elment a Galileai-tengernek, Tibériás tavának a túlsó partjára.

² ET SEQUEBATUR EUM MULTITUDO MAGNA, QUIA VIDEBANT SIGNA, QUAE FACIEBAT SUPER HIS, QUI INFIRMABANTUR.

² **Nagy tömeg követte, mert látták a betegeken végbevitt csodajeleket.**

² Nagy sokaság követte őt, mert látták a csodajeleket, amelyeket a betegeken művelt.

² ***Nagy tömeg követte, mert látták a betegeken művelt csodákat.***

² *És nagy sokaság követé őt, mivelhogy látják vala az ő csodatételeit, a melyeket cselekszik vala a betegeken.*

² Nagy sokaság követte, mert látták azokat a jeleket, amelyeket a betegeken tett.

³ SUBIIT AUTEM IN MONTEM IESUS ET IBI SEDEBAT CUM DISCIPULIS SUIS.

³ **Jézus fölment egy hegyre, s ott leült a tanítványaival.**

³ Jézus fölment a hegyre, és leült ott tanítványaival.

³ ***Jézus fölment egy hegyre, s ott leült tanítványaival.***

³ *Felméne pedig Jézus a hegyre, és leüle ott a tanítványaival.*

³ Jézus pedig felment a hegyre, és ott leült tanítványaival együtt.

⁴ ERAT AUTEM PROXIMUM PASCHA, DIES FESTUS IUDAEORUM.

⁴ **Közel volt a húsvét, a zsidók ünnepe.**

⁴ Közel volt a Húsvét, a zsidók ünnepe.

⁴ ***Közel volt a húsvét, a zsidók ünnepe.***

⁴ *Közel vala pedig husvét, a zsidók ünnepe.*

⁴ Közel volt a húsvét, a zsidók ünnepe.

⁵ CUM SUBLEVASSET ERGO OCULOS IESUS ET VIDISSET QUIA MULTITUDO MAGNA VENIT AD EUM, DICIT AD PHILIPPUM: “UNDE EMEMUS PANES, UT MANDUCENT HI?”.

⁵ **Amikor Jézus körülnézett, és látta, hogy nagy sereg ember tódul hozzá, megkérdezte Fülöptől: „Honnan veszünk kenyeret, hogy legyen mit enniük?”**

⁵ Amikor Jézus fölemelte szemét és látta, hogy nagy sokaság közeledik hozzá, megkérdezte Fülöptől: »Honnan veszünk kenyeret, hogy ehessenek?«

⁵ **Mikor Jézus körültekintett és látta a hozzá tóduló nagy sokaságot, megkérdezte Fülöptől: Honnan veszünk kenyeret, hogy legyen mit enniük?”**

⁵ *Mikor azért felemelé Jézus a szemeit, és látá, hogy nagy sokaság jó hozzá, monda Fülepnak: Honnan vegyünk kenyeret, hogy ehessenek ezek?*

⁵ Amikor Jézus körültekintett, és látta, hogy nagy sokaság közeledik hozzá, így szólt Fülöphöz: - Hol vegyünk kenyeret, hogy ezek ehessenek?

⁶ HOC AUTEM DICEBAT TENTANS EUM; IPSE ENIM SCIEBAT QUID ESSET FACTURUS.

⁶ **Ezt azért kérdezte, mert próbára akarta tenni, maga ugyanis tudta, mit fog végbevinni.**

⁶ Ezt pedig azért mondta, hogy próbára tegye őt, mert ő maga tudta, mit akar tenni.

⁶ ***Ezt azért kérdezte, hogy próbára tegye, mert ő maga tudta, mit akar tenni.***

⁶ *Ezt pedig azért mondá, hogy próbára tegye őt; mert ő maga tudta, mit akar vala cselekedni.*

⁶ Ezt pedig azért mondta, hogy próbára tegye, mert ő maga jól tudta, hogy mire készül.

⁷ RESPONDIT EI PHILIPPUS: “DUCENTORUM DENARIORUM PANES NON SUFFICIUNT EIS, UT UNUSQUISQUE MODICUM QUID ACCIPIAT!”.

⁷ **„Kétszáz dénár árú kenyér sem elég, hogy csak egy kevés jusson is mindenkinek” – felelte Fülöp.**

⁷ Fülöp azt felelte neki: »Kétszáz dénár árú kenyér sem elég nekik, hogy mindegyiknek csak valami kevés jusson.«

⁷ ***Fülöp így felelt: „Kétszáz dénár árú kenyér sem elég, hogy csak valami kevés is jusson mindegyiknek.”***

⁷ *Felele néki Fülep: Kétszáz dénár árú kenyér nem elég ezeknek, hogy mindenikök kapjon valami keveset.*

⁷Fülöp így válaszolt neki: – Kétszáz dénár árú kenyér sem lenne elég, hogy mindenki kapjon valami keveset.

⁸DICIT EI UNUS EX DISCIPULIS EIUS, ANDREAS FRATER SIMONIS PETRI: **9 “EST PUER HIC, QUI HABET QUINQUE PANES HORDEACEOS ET DUOS PISCES; SED HAEC QUID SUNT PROPTER TANTOS?”**.

⁸ **Az egyik tanítvány, András, Simon Péter testvére megszólalt:**

⁸ A tanítványok egyike, András, Simon Péter testvére így szólt:

⁸ ***Egyik tanítványa, András, Simon Péter testvére közbeszólt:***

⁸ ***Monda néki egy az ő tanítványai közül, András, a Simon Péter testvére:***

⁸ Egyik tanítványa, András, Simon Péter testvére így szólt hozzá: –

⁹ **„Van itt egy fiú, akinek van öt árpakenyere és két hala, de mi az ennyinek?”**

⁹ »Van itt egy fiú, akinek van öt árpakenyere és két hala. De mi ez ennyinek?«

⁹ **„Van itt egy fiú öt árpakenyérrel és két hallal. De mi ez ennyinek?”**

⁹ *Van itt egy gyermek, a kinek van öt árpa kenyere és két hala; de mi az ennyinek?*

⁹ Van itt egy gyerek, akinél van öt árpakenyér és két hal, de mi ez ennyinek? –

¹⁰DIXIT IESUS: “FACITE HOMINES DISCUMBERE”. ERAT AUTEM FENUM MULTUM IN LOCO. DISCUBUERUNT ERGO VIRI NUMERO QUASI QUINQUE MILIA.

¹⁰ **Jézus meghagyta: „Telepítsétek le az embereket!” Azon a részen sok fű volt. Letelepdedtek hát, s csak a férfiak voltak szám szerint ötezren.**

¹⁰ Jézus erre azt mondta: »Telepítsétek le az embereket!« Sok fű volt azon a helyen. Letelepdedtek tehát; a férfiak szám szerint mintegy ötezren voltak.

¹⁰ **„Telepítsétek le az embereket!” – szólt Jézus. Azon a helyen sok fű volt. Letelepdedtek. A férfiak szám szerint mintegy ötezren voltak.**

¹⁰ *Jézus pedig monda: Ültessétek le az embereket. Nagy fű vala pedig azon a helyen. Leülének azért a férfiak, számszerint mintegy ötezeren.*

¹⁰ Ültessétek le az embereket! – mondta Jézus. Sok fű volt azon a helyen. Letelepdedtek tehát az emberek, szám szerint mintegy ötezren.

¹¹ACCEPIT ERGO PANES IESUS ET, CUM GRATIAS EGISSET, DISTRIBUIT DISCUMBENTIBUS; SIMILITER ET EX PISCIBUS, QUANTUM VOLEBANT.

¹¹ **Jézus ekkor kezébe vette a kenyeret, hálát adott és kiosztotta a letelepdedt embereknek, s ugyanígy a halból is adott, amennyit csak akartak.**

¹¹Jézus pedig fogta a kenyereket, hálát adott, és szétosztotta a letelepülteknek. Ugyanígy a halakból is adott, amennyit akartak.

¹¹***Jézus akkor fogta a kenyeret, hálát adott és kiosztotta a letelepülteknek. Ugyanígy adott a halakból is, amennyit csak akartak.***

¹¹*Jézus pedig vevé a kenyereket, és hálát adván, adta a tanítványoknak, a tanítványok pedig a leülteknek; hasonlóképen a halakból is, a mennyit akarnak vala.*

¹¹Jézus pedig vette a kenyereket, hálát adott, és kiosztotta az ott ülőknek. Ugyanígy osztott a halakból is, amennyit kívántak.

¹²UT AUTEM IMPLETI SUNT, DICIT DISCIPULIS SUIS: “COLLIGITE, QUAE SUPERAVERUNT, FRAGMENTA, NE QUID PEREAT”.

¹²**Amikor jóllaktak, szólt tanítványainak: „Szedjétek össze a maradékot, nehogy kárba vesszen.”**

¹²Miután jóllaktak, azt mondta tanítványainak: »Szedjétek föl a megmaradt darabokat, hogy semmi el ne vesszen!«

¹²***Miután jóllaktak, így szólt tanítványaihoz: „Szedjétek össze a maradékot, hogy el ne vesszen.”***

¹²*A mint pedig betelének, monda az ő tanítványainak: Szedjétek össze a megmaradt darabokat, hogy semmi el ne vesszen.*

¹²Amikor pedig jóllaktak, így szólt tanítványaihoz: - Szedjétek össze a maradékot, hogy semmi ne vesszen kárba!

¹³COLLEGERUNT ERGO ET IMPLEVERUNT DUODECIM COPHINOS FRAGMENTORUM EX QUINQUE PANIBUS HORDEACEIS, QUAE SUPERFUERUNT HIS, QUI MANDUCAVERUNT.

¹³**Összeszedték, s tizenkét kosarat töltöttek meg az öt árpakenyér maradékából, amit meghagytak azok, akik ettek.**

¹³Összeszedték tehát, és az öt árpakenyér darabjaiból, ami megmaradt az étkezők után, tizenkét kosarat töltöttek meg.

¹³***Össze is szedték, és tizenkét kosarat töltöttek meg az öt árpakenyér maradékából, ami az étkezők után maradt.***

¹³*Összeszedék azért, és megtöltének tizenkét kosarat az öt árpa kenyérből való darabokkal, a melyek megmaradtak vala az evők után.*

¹³Összeszedték tehát, és az öt árpakenyér maradék darabkáival, amit az étkező sokaság meghagyott, tizenkét kosarat töltöttek meg.

¹⁴ ILLI ERGO HOMINES, CUM VIDISSENT QUOD FECERAT SIGNUM, DICEBANT: “HIC EST VERE PROPHETA, QUI VENIT IN MUNDUM!”.

¹⁴ **Amikor az emberek látták a csodajelet, amelyet Jézus végbevitt, így beszéltek: „Bizonyára ez az a próféta, akinek el kell jönnie a világba.”**

¹⁴ Az emberek pedig, látva a csodajelet, amelyet művelt, azt mondták: »Bizonyára ez az a próféta, aki eljön a világra!«

¹⁴ **Amikor az emberek látták, hogy Jézus csodát művelt, beszélni kezdtek róla egymás közt: „Bizonyosan ez a próféta, akinek el kell jönnie.”**

¹⁴ Az emberek azért látva a jelet, amelyet Jézus tén, mondának: Bizonyval ez ama próféta, a ki eljövendő vala a világra.

¹⁴ Az emberek látva a jelet, amelyet tett, ezt mondták: – Ez valóban az a próféta, akinek el kellett jönnie a világba!

¹⁵ IESUS ERGO, CUM COGNOVISSET QUIA VENTURI ESSENT, UT RAPERENT EUM ET FACERENT EUM REGEM, SECESSIT ITERUM IN MONTEM IPSE SOLUS.

¹⁵ **Jézus észrevette, hogy körül akarják venni, erőszakkal meg akarják tenni királynak, azért visszament a hegyre, egyedül.**

¹⁵ Amikor Jézus észrevette, hogy arra készülnek, hogy megragadják és királlyá tegyék, ismét visszavonult a hegyre, egészen egyedül.

¹⁵ **Amikor Jézus észrevette, hogy megindulnak feléje, hogy erőszakkal királlyá tegyék, visszavonult a hegyre egészen egyedül.**

¹⁵ Jézus azért, a mint észrevehé, hogy jöni akarnak és őt elragadni, hogy királlyá tegyék, ismét elvonula egymaga a hegyre.

¹⁵ Akkor Jézus észrevette, hogy érte akarnak jönni, és el akarják ragadni, hogy királlyá tegyék, visszavonult távolabb a hegyre, egyedül.

1.3. BEHATÁROLÁS

A János-evangéliumban a Jn 6,1-15 versek a csodálatos kenyér és halszaporítást beszélnek el. Ezt követi Jézus vízen való járásának az epizódja (Jn 6,16-21), illetve a Mester eucharisztikus beszéde (Jn 6,22-59).

1.4. SZÓ SZERINTI ÜZENET

Az evangélista hangsúlyozza, hogy

- Jézus szereti az embereket, gondoskodik róluk, ennek jele a kenyerek és a halak megszaporítása is. De a Mesternek nem az a célja, hogy csupán jóllakassa őket, hiszen elutasítja azt a kívánságát a tömegnek, hogy őt királlyá válasszák.

– A kenyér- és halszaporítás csupán egy jel, amely Krisztus misztériumáról, messiási mivoltáról kíván elmondani valamit. Mégpedig azt, hogy az a Jézus, aki képes volt kenyérral és sült hallal jóllakatni a sokaságot, önmaga válik táplálékká: az Élet Kenyerévé az Eucharishtiában, ahogy a csodát követő beszédben olvassuk (Jn 6,35.48.51).

– Az Úr adja a növekedést, de Jézus meghív arra, hogy az ember működjék vele együtt. Vagyis szükség van András közvetítésére, az ifjú néhány árpakenyerére és sült halára. Isten azt kéri, hogy az ember hittel és bizalommal adja oda neki azt a keveset, vagyis mindazt, amije van, s az Úr képes abból csodát tenni.

Továbbá az előbb említetteken kívül, felfigyelhetünk azokra a finom jelekre is az epizódban, amelyekkel János ezt a csodát az Oltárisztentséggel kapcsolja össze: a kenyér motívumon kívül a letelepedni (Jn 6,10-11) kifejezések az asztalhoz való letelepedést, leülést, lefekvést is jelölik (Jn 13,23.25). A fű (Jn 6,10) görögül jelentheti a gabonavetés növekedésének első stádiumát is, amely képileg összekapcsolódik azzal a földbe hulló búzaszemmél, amely elhalva sok termést hoz (Jn 12,24), s amely Jézust jelképezi az Eucharishtiában. A két igehely közti kapcsolatot alátámasztja az a tény is, hogy mind a két epizódban (Jn 6,1-15; 12,20-26) szerepet kap Fülöp és András apostol is (Jn 6,5-9; 12,21-23). Végül az a megállapítás, hogy a kenyér- és halszaporítás közel volt pászka ünnepéhez (Jn 6,4) előre utal Jézus húsvétjára (Jn 13,1), vagyis a Messiás halálára és feltámadására, amely során az Úr Jézus, az Élet Kenyerévé önmagát adja eledelül az egész világnak (Jn 6,51).

1.5. KULCSSZAVAK RÖVID ELEMZÉSE

ἀνῆλθεν (*ánélthen*): felment, feljött (Jn 6,3)

Ez a szó csupán háromszor jelenik meg az Újszövetség lapjain: egyszer Jézusra vonatkozóan (Jn 6,3), aki felmegy a hegyre, ahol megszaporítja a kenyeret és a halat. Kétszer pedig Pál apostol kapcsán (Gal 1,17-18), aki először nem, később viszont felmegy Jeruzsálembe, hogy találkozzék Péteréssel. Érdekes megfigyelni, hogy az evangéliumok közül egyedül János használja ezt az igét, Pál pedig Jeruzsálem városához kapcsolja a cselekvés helyszínét. Mindezek fényében az evangélista által megemléltetett hegy (Jn 6,3), illetve a húsvét kifejezések (Jn 6,4) egy mélyebb jelentésre is felhívják a figyelmet: mindaz, amit leír János ebben az epizódban, az előképévé válik az Úr Jézus jeruzsálemi kereszthalálának a Golgotán (Jn 19,17-18).

επάρας (*epárasz*): felemelve (Jn 6,5)

Ez a kifejezés az evangéliumokban hétszer kapcsolódik a szemekhez, a tekintethez. Háromszor Jézusra vonatkozóan, aki a tanítványaira tekintve megfogalmazza a boldogság-mondásokat (Lk 6,20), továbbá a nagy sokaságot meglátva szeretné jóllakatni őket (Jn 6,5), végül pedig az ég felé pillantva megszólítja főpapi imájában az Atyát (Jn 17,1).

Péter, Jakab és János a színeváltozás epizódiban, amikor feltekintenek, egyedül Jézust látják meg (Mt 17,8). Az isteni Mester arra hívja az apostolokat, hogy nézzék a földeket, amelyeken már beérett aratásra a termés (Jn 4,35). Az elkárhozott gazdag ember feltekintve a pokol gyötrelmeiből meglátja Ábrahámot és Lázárt a mennyben (Lk 16,23). A bűnös vámos pedig nem meri felemelni tekintetét az égre (Lk 18,13).

Mindezek tükrében megállapíthatjuk, hogy ez a szó Jézussal kapcsolatosan kiemeli a Megváltó fiúi bizalmát és engedelmességét az Atya iránt, illetve gondoskodó és irgalmas szeretetét az emberek felé. A többi igehelyen pedig elsősorban reményt, vágyat fejezi ki.

χόρτος (*khortosz*): fű, a mező zöldje, udvar (Jn 6,10)

Az evangéliumokban hétszer fordul elő ez a főnév, alapvetően három jelentésárnyalattal. Utal Isten gondviselésére, aki a mező zöldjét, a fűvet is szépen öltözteti (Mt 6,30; Lk 12,28), vagyis az embernek is gondját viseli. Továbbá jelzi a növekedő vetést is, amely termést hoz (Mt 13,26; Mk 4,28). Végül pedig kapcsolódik a csodálatos kenyér-és halszaporítás elbeszéléséhez (Mt 14,19; Mk 6,39; Jn 6,10), ahol a tömeg a fűbe telepszik le. Ezek az igehelyek összegezve azt hangsúlyozzák tehát, hogy Isten gondoskodik mindenkiről: táplálja, öltözteti őket, illetve, hogy az igazi növekedést és fejlődést az Úr adja.

1.6. KONTEXTUÁLIS – KÁNONI PÁRHUZAMOK

Párhuzamok János evangéliumán belül

Jn 21,9-13 Amikor partot értek, izzó parazsat láttak s rajta halat, mellette meg kenyeret. Jézus szólt nekik: „Hozzatok a halból, amit most fogtatok.” Péter visszament, és partra vont a hálót, amely tele volt nagy hallal, szám szerint százötvenhárommal, s bár ennyi volt benne, nem szakadt el a háló. Jézus hívta őket: „Gyertek, egyetek!” A tanítványok közül senki sem merte megkérdezni: „Ki vagy?” – hiszen tudták, hogy az Úr az. Jézus odajött, fogta a kenyeret, s adott nekik. Ugyanígy halat is.

Szinoptikus párhuzamok

Mt 4,25 Csapatostul kísérték, Galileából, Dekapoliszból, Jeruzsálemből, Júdeából és a Jordánon túlról.

Mt 5,1 A tömeg láttára fölment a hegyre és leült. Tanítványai köréje gyűltek

Mt 8,1 Amikor lejött a hegyről, nagy népsokaság követte.

Mt 12,15 Amikor Jézus ezt megtudta, elment onnét. Sokan utánamentek, s ő mindnyájukat meggyógyította

Mt 14,13-21 A hír hallatára Jézus elhajózott onnan egy elhagyatott helyre, hogy egyedül legyen. De a nép tudomást szerzett róla, és gyalogszerrel utánament a városokból. Amikor kiszállt, már nagy tömeget talált ott. Megesett rajtuk a szíve, s meggyógyította betegeiket. Amikor beesteledett, odamentek hozzá tanítványai, és figyelmeztették: „Elhagyatott itt ez a hely, s már az idő is későre jár. Bocsásd el a népet, hadd széledjenek szét a falvakba, hogy élelmet vegyenek maguknak!” Jézus azonban így válaszolt: „Nem

kell elmenniük, ti adjatok nekik enni!” „Csak öt kenyერünk van és két halunk” – felelték. „Hozzátok ide!” – mondta, s meghagyta, hogy a nép telepedjék le a fűre, majd fogta az öt kenyeret meg a két halat, föltekintett az égre, és megáldotta őket. Ezután megtörte a kenyereket, odaadta tanítványainak, a tanítványai pedig a népnek. Mindnyájan ettek s jól is laktak. A maradékból tizenkét kosarat teleszedtek. Az asszonyokat és a gyerekeket nem számítva mintegy ötezer férfi evett.

Mt 15,32-39 Jézus ekkor összehívta tanítványait, s így szólt hozzájuk: „Sajnálom a népet. Már harmadnapja kitartanak mellettem, és nincs mit enniük. Nem akarom étlen elküldeni őket, nehogy kidőljenek az úton.” A tanítványok megjegyezték: „Honnan szerezzünk itt a pusztában annyi kenyeret, hogy ekkora tömeget jóllakassunk?” Jézus megkérdezte tőlük: „Hány kenyereitek van?” „Hét – felelték –, és néhány apró halunk.” Erre meghagyta a népnek, hogy telepedjék le a földre. Aztán fogta a hét kenyeret és a halakat, hálát adott, megtörte és odaadta tanítványainak, tanítványai pedig a népnek. Mindnyájan ettek és jól is laktak, s a kenyérből még hét kosár maradékot összeszedtek. Akik ettek, voltak vagy négyezren férfiak, az asszonyokat és a gyerekeket nem számítva. Amikor a tömeget elbocsátotta, bárkába szállt, és Magadán környékére ment.

Mt 19,2 Nagy tömeg kísérte, ő pedig meggyógyította őket.

Mk 1,16 Amikor Jézus a Galileai-tó partján járt, látta, hogy Simon és testvére, András – halászok lévén – épp hálót vetnek a vízbe.

Mk 1,34-35 Sok beteget meggyógyított különféle betegségekből, és sok ördögöt kiűzött, de nem engedte őket szóhoz jutni, mert tudták, hogy kicsoda. Hajnaltájban, amikor még sötét volt, Jézus elindult, és kiment egy elhagyatott helyre imádkozni.

Mk 3,13 Ezután fölment a hegyre, és magához hívta azokat, akiket akart. Azok hozzá mentek.

Mk 5,24 El is ment vele. Nagy tömeg kísérte, ott tolongtak körülötte.

Mk 6,30-44 Az apostolok visszatértek Jézushoz, és beszámoltak róla, mi mindent tettek és tanítottak. Ő pedig így szólt hozzájuk: „Gyertek velem külön valamilyen csendes helyre, és pihenjeteK egy kicsit!” Mert annyian felkeresték őket, hogy még evésre sem maradt idejük. Bárkába szálltak tehát, és elvonultak egy elhagyatott helyre, hogy magukban legyenek. De sokan látták, amikor elindultak, és kitalálták szándékukat. Erre a városokból mindenünnen gyalog odasiettek, és megelőzték őket. Amikor kiszállt és látta a nagy tömeget, megesett rajtuk a szíve. Olyanok voltak, mint a juhok pásztor nélkül. Sok mindenre kezdte őket tanítani. Már későre járt az idő, tanítványai azért odamentek és szóltak neki: „A vidék elhagyatott, s már késő van. Bocsásd el őket, hogy elmehessenek a környék tanyáira és falvaiba ennivalót venni.” Ő azonban így válaszolt: „Ti adjatok nekik enni!” Azok ezt felelték: „Talán elmenjünk és vegyünk kétszáz dénárért kenyeret, hogy enni adjunk nekik?” Erre megkérdezte: „Hány kenyereitek van? MenjeteK, nézzéteK meg!” Megtudták és jelentették: „Öt, és két halunk.” Erre meghagyta nekik, hogy csoportokban telepítsenek le mindenkit a zöld gyepra. Le is telepedtek, százas és ötvenes csoportokban. Akkor fogta az öt kenyeret és a két halat, föltekintett az égre, és hálát adott. Megtörte a kenyeret, s odaadta a tanítványoknak, hogy osszák szét. A két halat is szétosztotta. Mindenki evett és jól is lakott. A maradék kenyérből és halból tizenkét kosarat szedtek tele. A kenyérből csak férfiak ötezren ettek.

Mk 8,1-10 Azokban a napokban ismét nagy népsokaság vette körül. Nem volt mit enniük, ezért magához szólította tanítványait. „Sajnálom a tömeget – mondta –, mivel már harmadnapja kitartanak mellettem, és nincs mit enniük. Ha étlen engedem el őket, kidőlnek az úton, hisz többen közülük messziről jöttek.” Tanítványai ezt válaszolták: „Honnan vehetnénk itt a pusztában annyi kenyeret, hogy mind jóllakjanak?” Megkérdezte tőlük: „Hány kenyerek van?” „Hét” – válaszolták. Erre megparancsolta a népnek, hogy telepedjék le a földre. Majd fogta a hét kenyeret, hálát adott, megtörte és odaadta tanítványainak, hogy osszák szét. Szét is osztották a nép közt. Egy kevés haluk is volt. Ezeket is megáldotta, s meghagyta, hogy osszák ki. Ettek és jól is laktak, aztán fölszedték a maradékot: hét kosárral lett. Lehettek vagy négyezren. Ezután hazaküldte őket, maga pedig tanítványaival bárkába szállt, és Dalmanuta környékére ment.

Lk 6,14 Simont, akit Péternek hívott, testvérét, Andrást, Jakabot és Jánost, Fülöpöt és Bertalant

Lk 9,10-17 Az apostolok visszatértek, s mindenről beszámoltak neki. Akkor elvonult velük egy csöndes tájra, Betsaida városának környékére. Amikor a nép megtudta, utánament. Szívesen fogadta őket, és beszélt nekik az Isten országáról, akik pedig gyógyulást kerestek, azokat meggyógyította. A nap már hanyatlóban volt. Odament hozzá a tizenkettő: „Hagyd, hadd menjen el a nép – figyelmeztették –, hogy a környékbeli falvakban és tanyákban szállást és élelmet keressenek maguknak, mert itt a pusztában vagyunk.” „Ti adjatok nekik enni” – válaszolta. „Nincs, csak öt kenyერünk és két halunk – mondták. – El kellene mennünk, hogy ennyi népnek ennivalót vegyünk.” Volt ott vagy ötezer férfi. Erre azt az utasítást adta tanítványainak: „Telepítsétek le őket olyan ötvenes csoportokban.” Úgy is tettek, letelepedtek mindnyájan. Most kezébe vette az öt kenyeret és a két halat. Föltekintett az égre, megáldotta, és tanítványainak adta, hogy osszák ki a népnek. Mindnyájan ettek és jól is laktak, s végül még tizenkét kosárra való maradékot szedtek össze.

Lk 22,1 Közeledett a kovásztalan kenyér ünnepének nevezett húsvét.

Lk 22,19 Most a kenyeret vette kezébe, hálát adott, megtörte és odanyújtotta nekik ezekkel a szavakkal: „Ez az én testem, amelyet értetek adok. Ezt tegyétek az én emlékezetemre.”

Kánoni elemzés (párhuzamok a Szentírás más könyveiben)

MTörv 18,15-18 Neked prófétát támaszt az Úr körödből, testvéreid közül, mint engem, órá hallgassatok. Pontosan ezt kívántad az Úrtól, a te Istenedtől a Hóreben, egybegyűlésetek napján, amikor azt mondtad: „Nem hallgatom tovább az Úrnak, az én Istennemnek hangját, s nem nézem tovább ezt a hatalmas tüzet, nehogy meghaljak!” Erre így szólt hozzám az Úr: „Helyesen beszéltek. Prófétát támasztok nekik testvéreik köréből, mint téged, neki adom ajkára szavaimat, s ő mindent tudtukra ad, amit parancsolok neki.”

Szám 11,13 „Honnan vegyek húst, hogy (enni) adjak ennek a népnek? Panaszkodnak nekem: „Adj nekünk húst enni!”

Szám 11,22 “Lehet annyi juhot meg marhát vágni nekik, hogy elég legyen számukra, vagy ki kell fogniuk a tengerből az összes halat, hogy annyi ideig tartson nekik?!”

2Kír 4,42-44 Baál-Salisából jött egy ember és új kenyeret hozott az Isten emberének, húsz árpa kenyeret meg darát a zsákjában. Erre megparancsolta: „Adjatok enni az embereknek!” Szolgája ellene vetette: „Hogy adjak ennyit száz ember elé?” De ő azt felelte: „Adj csak az embereknek enni!” Mert ezt mondja az Úr: „Esztek és még marad is.” Erre eléjük tette, ettek, s még maradt is, ahogy az Úr mondta.

ApCsel 3,22 Mózes ezt mondta: „Az Úr, a mi Istenünk hozzám hasonlóan prófétát támaszt nektek testvéreitek sorából. Hallgassatok rá mindenben, amit csak mond majd nektek!”

ApCsel 7,37 Ez a Mózes mondta Izrael fiainak: „Prófétát támaszt nektek az Isten testvéreitek sorából, mint engem is.”

2. MEDITATIO – ELMÉLKEDÉS

2.1. PATRISZTIKUS NÉZŐPONT

Aranyszájú Szent János: Érdeemes megfigyelni a helyszínt. Egy hegyre ült le a tanítványaival, az emberek oda követték őt, tehát lakott területtől távol vannak. Ebből következőleg elosztatott minden kételyt, mondhatni előkészítette a csoda hitelességét, mivel nem gondolhatták azt, hogy esetleg a városból szereztek a kenyereket. A másik fontos tényező Krisztus Urunk magatartása. Mielőtt végbeviszi a csodát, imádkozik, hálát ad és utána osztja szét. Mi következik ebből? Az, hogy nem varázslásról van szó, hanem valóban csodáról, amely Istentől ered és bármit tenni is szándékozunk, előtte imában kérjük mindig Istent. Szent Benedek apát is buzdít Regulájában:

„Először is: bármi jóba kezdesz, igen állhatatos imádsággal kérjed, hogy ő vigye azt végbe, hogy ő, aki bennünket már fiai sorába méltóztatott számítani, ne legyen kénytelen valaha is szomorkodni rossz tetteink miatt.”

Fordíts figyelmet az apostolok magatartására is! Az lebeg szemük előtt, hogy a tömeget hogyan tudják jóllakolni, magukra azonban nem gondolnak, vajon jut-e nekik valami. Cselekedj hasonlóan! Amikor másoknak segítesz, adományt adsz, akkor ne azon törd a fejed, hogy miként tudnád magadnak a lehető legtöbbet megtartani, hanem adj, ami lehetőségedből kitelik, akkor a te adományodat is megsokszorozza az Úr Jézus, ahogyan a kenyérrel és a hallal tette.

2.2. TANÍTÓHIVATALI NÉZŐPONT

2.2.1. KATOLIKUS EGYHÁZ KATEKIZMUSA

1335. A kenyérszaporítás csodái, amikor az Úr áldást mondott, megtörte a kenyereket és tanítványai által szétosztotta a sokaság táplálékául, előképei az Ő egy eucharisztikus kenyere túlaradó bőségének: a Kánában borra változtatott víz jele már Jézus

megdicsőülésének óráját hirdeti. Magát a beteljesedést nyilvánítja ki a menyegzői lakoma az Atya országában, ahol a hívők a Krisztus vérévé vált új bort fogják inni.

814. Ugyanakkor az Egyház ezen egysége kezdettől fogva gazdag sokféleséget mutat. E sokféleség egyrészt Isten ajándékainak különbözőségéből, másrészt az azokat befogadó személyek sokféleségéből származik. Isten népének egységében népek és kultúrák különbözőségei gyűlnek össze. Az Egyház tagjai között az ajándékok, feladatok, életmódok és életföltételek sokfélesége létezik; „az egyházi közösségben törvényesen vannak jelen a saját hagyományokkal rendelkező részegyházak”. A különbözőségek sokasága nem áll ellentétben az Egyház egységével, de a bűn és annak következményei szüntelenül megterhelik és fenyegetik az egység ajándékát. Ezért kell az Apostolnak buzdítania arra, hogy „a béke kötelékével tartsátok fenn a lelki egységet” (Ef 4,3).

815. Melyek az egység kötelékei? Mindenekelőtt a szeretet, „a tökéletesség köteléke” (Kol 3,14). De a zarándok Egyház egységét a közösség következő látható kötelékei is biztosítják:

- * az apostoloktól áthagyományozott egy és ugyanazon hit megvallása;
- * a liturgia, mindenekelőtt a szentségek liturgiájának közös ünneplése;
- * az apostoli jogfolytonosság, mely az egyházi rend szentsége által fönntartja Isten családjának testvéri egyetértését.

949. Az első jeruzsálemi közösségben a tanítványok „(...) állhatatosan kitarítottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádságban” (ApCsel 2,42).

Közösség a hitben. A hívők hite az Egyház apostoloktól kapott hite, az élet kincse, mely gazdagodik, ha továbbadják.

950. A szentségek közössége. „Az összes szentségek gyümölcsei minden hívőhöz tartoznak; e szentségekkel mint szent kötelékekkel Krisztushoz kapcsolódnak és kötődnek, leginkább a keresztséggel, mellyel mint egy ajtón át belépnek az Egyházba. A »szentek közösségén« a szentségek közösségét kell értenünk (...). E név (közösség) minden szentségre érvényes, mert Istennel kötnek minket össze (...); leginkább mégis az Eucharisztiaát illeti meg, amely létrehozta ezt a közösséget.”

951. A karizmák közössége. Az Egyház közösségében a Szentlélek „sajátos kegyelmeket is szétoszt minden rendű és rangú hívőnek” az Egyház építésére. „A Lélek ajándékait pedig ki-ki azért kapja, hogy használjon vele” (1Kor 12,7).

952. „Mindenkül közös volt” (ApCsel 4,32): „Egy igazi keresztény semmit nem birtokol úgy, hogy ne tekintené közjónak is. Ezért a keresztényeknek mindig készen kell lenniük arra, hogy enyhítsék a rászorulókat nyomorúságát”. A keresztény az Úr javainak intézője.

953. A szeretet közössége: a szentek közösségében „egyikünk sem él, s egyikünk sem hal meg önmagának” (Róm 14,7). „Ha szenved az egyik tag, valamennyi együtt szenved vele, s ha tiszteletben van része az egyik tagnak, vele örvend valamennyi. Ti Krisztus teste vagytok, s egyenként tagjai” (1Kor 12,26–27). „A szeretet nem keresi a magáét” (1Kor 13,5). A legkisebb, szeretetből végzett cselekedetünk is mindenki javára szolgál. Ez

történik a minden élő és elhunyt emberrel való szolidaritásban, ami a szentek közösségére alapszik. Minden bűn árt ennek a közösségnek.

954. Az Egyház három állapota. „Amíg tehát el nem jön az Úr a maga dicsőségében és vele mind az angyalok, és a halál szétrombolása után alá nem lesz vetve Neki minden, addig tanítványai közül egyesek a földön zarándokolnak, mások a földi életből eltávozva tisztulnak, ismét mások megdicsőült állapotban vannak, és »tisztán látják magát a háromszemélyű egy Istent, amint van«„:

„Más fokon és más módon, de valamennyien egyek vagyunk Isten és a felebarát ugyanazon szeretetében, és ugyanazt a dicsőítő himnuszt énekeljük Istenünknek. Mert Krisztus valamennyi híve az ő Lelkének birtokában összeolvad az egy Egyházba, és egymáshoz kapcsolódik őbenne.”

955. „Az úton levők egysége tehát a Krisztus békéjében elhunyt testvérekkel a legkevésbé sem szakad meg, sőt az Egyház mindig vallott hite szerint a lelki javak kölcsönös közlésétől erősödik.”

956. A szentek közbenjárása. „Abból következően ugyanis, hogy az égiek bensőségebben egyesülnek Krisztussal, az Egyház egészét megszilárdítják a szentségben (...). Szüntelenül közbenjárnak értünk az Atyánál, bemutatván érdemeiket, melyeket a földön szereztek Jézus Krisztus, Isten és az emberek egyetlen közvetítője által. (...) Nagy segítséget nyújt tehát gyöngeségünknek az ő testvéri gondoskodásuk”:

„Ne sírjatok, hasznosabb leszek számotokra ott, ahová megyek, mint itt, ahol voltam.”

„Mennyországomat azzal akarom tölteni, hogy jót teszek a földön.”

957. Közösség a szentekkel. „Az égiek emlékéért azonban nemcsak a jó példájuk miatt tiszteljük, hanem még inkább azért, hogy megerősödjék az egész Egyház egysége a Lélekben a testvéri szeretet gyakorlása által. Mert miként az útonlevők keresztény közössége közelebb visz bennünket Krisztushoz, úgy a szentekkel való közösség ahhoz a Krisztushoz kapcsol, akiből mint forrásból és főből minden kegyelem és Isten népének élete árad.”

„Őt (Krisztust) ugyanis mint Isten Fiát imádjuk; a vértanúkat pedig, mint az Úr tanítványait és követőit, méltán szeretjük Királyuk és Mesterük iránti páratlan odaadásuk miatt; bárcsak sorstársaik és tanítványtársaik lehetnének!”

958. Közösség a megholtakkal. „Jézus Krisztus egész misztikus testének e közösségét nagyon jól ismerve, a zarándok Egyház az első keresztény időktől kezdve nagy jámborsággal ápolta a holtak emlékéért, és mivel »szent és üdvösséges gondolat a halottakért imádkozni, hogy megszabaduljanak bűneiktől” (2Mak 12,46), közbenjáró imákat is ajánlott föl értük.” A megholtakért végzett imádságunk nemcsak őket segítheti, hanem értünk végzett közbenjárásukat is hatékonyá teheti.

959. Isten egy családjában. „Valamennyien, akik Isten gyermekei vagyunk és Krisztusban egy családot alkotunk, miközben a kölcsönös szeretetben és a Szentháromság egy dicséretében megosztjuk javainkat egymás között, válaszolunk az Egyház lényegi hivatására.”

2.2.2. PÁPAI GONDOLATOK

SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA DOMINUM ET VIVIFICANTEM KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

39. A Lelket, aki Isten mélységeit vizsgálja, Jézus az utolsó vacsora termében elhangzott beszédében Közbenjárónak (Paraklétosz) nevezte. Mert kezdettől fogva arra hivatott, hogy „győzze meg a világot a bűnről.” (görögül: parakalein, „segítségül hívni”, „maga mellé hívni”) Végérvényes felhívást kapott Krisztus keresztye által. „A bűnről meggyőzni” annyit jelent, mint megmutatni, mi benne a gonosz, azaz feltárni a „gonoszság misztériumát”. Nem lehet a bűn gonoszságát egész fájdalmas valóságában feltárni „Isten mélységeinek vizsgálata” nélkül. Kezdet óta megnyilvánult a világban a bűn sötét misztériuma, amely az emberi szabadságnak a Teremtőhöz való viszonyából adódik. S úgy jelenik meg, mint a teremtett ember tudatos szembefordulása Isten akaratával: Isten üdvözítő akaratával; sőt, úgy jelenik meg, mint az igazságnak ellentmondó, mint a „már elítélt” hazugság követője, azé a hazugságé, amely a teremtő és üdvözítő isteni szeretetet állandóan vádolja és kárhoztatja. Az ember követte a „hazugság atyját”, és az élet Atyja, valamint az igazság Lelke ellen fordult.

„Meggyőzni a bűnről” azt is jelenti: feltárni a szenvedést. Feltárni azt a felfoghatatlan és kimondhatatlan fájdalmat, melyet a Szentírás a maga antropomorf szemléletével a bűn miatt

„Isten mélységeiben”, sőt bizonyos mértékben a felfoghatatlan Szentháromság szívében vél látni. Az Egyház a kinyilatkoztatás alapján hiszi és vallja, hogy a bűn Isten megbántása. Mi felel meg az Atya, a Fiú és a Szentlélek kifürkészhetetlen bensejében ennek a „megbántásnak”, a Lélek eme visszautasításának, aki maga a szeretet és ajándék? Istennek mint az abszolút legtökéletesebb létezőnek a fogalma teljesen kizár Istenből minden fájdalmat, amely akár hiányból, akár sebesülésből származna; de az atyai szeretet „Isten mélységeiben” az ember bűnére oly erősen reagált, hogy a Szentírás a maga nyelvén ezt mondja: „...megbántam, hogy teremtettem őket” „Amikor az Úr látta, hogy nagy az emberek gonoszsága a földön... megbánta az Úr, hogy embert teremtett a földön... és mondotta... megbántam, hogy teremtettem őket.” De sokkal többször szól nekünk a Szentírás egy olyan Atyáról, aki részvételt van az ember iránt; szinte osztozik fájdalmában. Végül ez a felfoghatatlan és kimondhatatlan atyai fájdalom eredményezte a megváltó szeretet csodálatos rendjét Jézus Krisztusban, hogy az Isten irántunk való végtelen irgalmának titkarévén az ember történetében a szeretet erősebbnek bizonyuljon a bűnnél. Hogy erősebbnek bizonyuljon „az ajándék”!

A Szentlélek az, aki Jézus szavai szerint „meggyőz a bűnről”, az Atya és a Fiú Szeretete, és mint ilyen a Szentháromság ajándéka, egyben örök forrása minden teremtménynek szánt isteni adománynak. Őbenne ismerjük meg azt a személyes és transzcendens módon tevékeny irgalmasságot, melyet az egyházatyák és a teológusok hagyománya az Ó- és Újszövetség alapján magának Istennek tulajdonít. Az emberben az irgalmasság a felebarát nyomorúságán érzett fájdalomban és részvétben nyilvánul meg. Istenben pedig a szeretet-Lélek az ember bűne fölötti fájdalmat és részvétet új, üdvözítő szeretet-adománnyá formálja. Az Atyával és a Fiúval egységben Őbelőle árad az üdvözítő terv, mely az emberi történelmet a megváltás ajándékával halmozza el. Ha a szeretet visszautasítása miatt a bűn amely valamilyen módon minden teremtményre ránehezedik

az embernek fájdalmat okoz, a Szentlélek belép az emberi és kozmikus fájdalomba szeretetének azzal az új ajándékával, amely meg fogja váltani a világot. Jézusban, a Megváltóban, emberi természetében igazolást nyer Isten „fájdalma”, amikor szájából visszhangzik az örök szeretet isteni irgalma: „Misereor – „szánom őket”. Így tehát a Szentlélektől ered, hogy „bűnről való meggyőzés” „a mulandóságnak alávetett” teremtmény – különösen az emberi lelkiismeret mélye – előtt kibontja, hogyan győzi le Isten Bárányának áldozata a bűnt, aki haláláig engedelmes szolgának bizonyult, és ezzel az ember engedetlenségét jóvátéve megváltotta a világot. Az igazság Lelke, a Vigasztaló ezen az úton „győz meg a bűnről”.

2.3. LITURGIKUS NÉZŐPONT

2.3.1. AZ EVANGÉLIUMI SZAKASZ KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI A SZENTMISE SZERTARTÁSÁNAK EGYÉB SZÖVEGEIVEL

Az *olvasmány* (2Kir 4,42-44) elbeszéli, hogy Elizeus Isten segítségével hogyan lakatott jól száz embert húsz árpakenyérrel. A próféta így összegzi ezt: „Adj csak az embereknek enni! Mert ezt mondja az Úr: »Esztek és még marad is.«” Ez a próféta tett teljeseedik be az *evangéliumi szakaszban* (Jn 6,1-15) azzal, hogy Jézus öt árpakenyérrel és két hallal táplál legalább ötezer embert. S ezért véli őt a tömeg a prófétának (Jn 6,14), amire egy másik epizód kapcsán az *alleluja verse* is utal: „Nagy próféta támadt köztünk, Isten meglátogatta az ő népét” (Lk 7,16). A *válaszos zsoltár* (Zsolt 144,10-11.15-18) is azt az örömet fejezi ki, hogy Isten bőkezűen gondoskodik mindenkiről: „Mindeneknek szeme bizon rád tekint, és te enni adsz nekik kellő időben. Megnyitod kezedet, és javaiddal eltöltesz minden élet.” Ez a jóhír fogalmazódik meg az egyik *áldozási énekben* is (Zsolt 102,2): „Áldjad, lelkem, az Urat, és ne feledd el, hogy veled mennyi jót tett!” A *szentlecke* (Ef 4,1-6) egyrészt Isten jóságát és hatalmát hirdeti: „Egy az Isten, mindnyájunk Atyja, aki minden fölött áll, mindent áthat és mindenben benne van.”, másrészt pedig arra szólít fel, hogy az emberek szeretettel válaszoljanak az Úr nagylelkűségére: „Viseljétek el egymást szeretettel! Törekedjétek arra, hogy a béke kötelékével fenntartsátok a lelki egységet!”

2.3.2. LITURGIKUS ÉNEKEK

ÉNEKLŐ EGYHÁZ

Istenben bízik a szívem (617)

http://nepenektar.hu/idoszak/evkozi_ido/liturgia/217/gr/815/istenben-bizik-a-szivem-in-deo-speravit

Szent lakóhelyén az Isten (590)

http://nepenektar.hu/idoszak/evkozi_ido/liturgia/217/intr/814/szent-lakohelyen-az-isten-deus-in-loco-sancto-suo

Égből szállott szent kenyér (169)

http://nepenektar.hu/idoszak/az_ur_unnepei/liturgia/131/cantio/85/egbol-szallott-szent-kenyer

GITÁROS ÉNEKEK

Testvérek: Tápláló szent kenyér<https://www.youtube.com/watch?v=Ph-CRucFLZI>**Sillye Jenő: Tied vagyunk**<https://www.youtube.com/watch?v=NoOaGqNVFPk>

2.4. PEDAGÓGIAI NÉZŐPONT

2.4.1. EVANGÉLIUM TÉMÁJÁT FELDOLGOZÓ IRODALMI MŰVEK

Ötezer ember megvendégelése

Van itt egy gyermek és öt kenyér,
 Ám ötezernek ugyan mit ér?
 Oly fáradtak és oly éhesek!
 Csak bízzatok, ne féljete!

Hozzátok nékem azt mind ide,
 Éhen ne menjen el senki se’!
 Isten hatalma csodát tehet,
 Csak bízzatok, ne féljete!

Így lett kevésből elég.
 Ötezen áldják Isten nevét.
 Ő egyedül, ki csodát tehet.
 Csak bízzatok, ne féljete!

Lukács László SchP

Az evangélium történeteit olvasva három időréteg fejlik fel előttünk. Akkor értjük őket jól, ha rá tudunk pillantani mind a háromra. Így vagyunk a mai vasárnap evangéliumával, a csodálatos kenyérszaporítás történetével is. Az első réteg: maga az esemény, az abban résztvevőkkel együtt. A második: ahogy ezt a történetet később leírták és a századokon át újra meg újra értelmezték, elmélkedve róluk. Végül a harmadik: hogyan olvassuk ma? mit üzen vele Jézus a mi korunknak?

A kenyérszaporítás történetében a szereplők különféle csoportjai jelennek meg: Jézus, a tanítványok és a Jézust követő tömeg, amely megéhezett, de nem tud élelemhez jutni, hiszen távol vannak minden lakott helytől, vásárlási lehetőségtől. A jelenetet mind a négy evangélista megörökítette, bár más-más hangsúlyokkal.

A párbeszéd Jézus és a tanítványok között zajlik. A másik három evangélium szerint a tanítványok figyelmeztetik Jézust a kialakult „vészhelyzetre”. János leírásában, amelyet ma olvastunk, Jézus maga szól az apostoloknak, hogy etessék meg a tömeget. Amazoknál Jézus szinte az idő múlásáról megfeledkezve hirdeti az Isten országát szóval és csodajelekkkel, s csak a józanul gondolkodó tanítványok szakítják félbe szavait. Jánosnál leülteti az utána özönlő tömeget, és mielőtt szólna hozzájuk, először az ellátásukról akar gondoskodni. Itt ő kérdez, s a kérdésével szinte provokál: „Honnan vegyünk ennyi kenyeret?”

Mint annyiszor, Jézus itt is túllép a tanítványok szűkös gondolkodásán. A tét: hogyan etessék meg a sok éhes embert, amikor alig van ennivalójuk? Jézus váratlanul közbelép, de nem egyszerűen valami égi beavatkozással, ahogy annak idején a manna hullott az égből a pusztában vándorló népnek. Megbecsüli azt a keveset, amije a tanítványoknak van, azt használja fel és szaporítja meg úgy, hogy bőségesen jusson mindenkinek. Isteni hatalmában nem kicsinyli le a mi emberi erőfeszítéseinket, hanem azt felhasználva és megtetézve gondoskodik mindenkiről. (Ugyanezt sugallja az ószövetségi olvasmány is. Ott is hasonló helyzetet találunk: éhező tömegek veszik körül Elizeus prófétát, aki jóllakatja a tömeget abból a kevésből, amije neki van. Hasonló vita zajlik le, csak éppen itt a próféta a szolgája értetlenségével áll szemben.) Az ott lévő tanítványok így megtanulhatták Jézustól: ne várjanak mindent tőle, ők is tegyék meg azt, ami tőlük telik. Így láthatta később a történetet leíró evangélista is, majd mindazok, akik a századok folyamán hallgatták és értelmezték a történetet. Isten mindenhatósága nem zárja ki és nem teszi fölöslegessé emberi erőfeszítéseinket, a földi életről való gondoskodásban.

Hogyan olvassuk a történetet ma? Globális világunkban nem néhány száz ember éhezik, hanem sok-sok milliós tömegek. Az élelem (és egyre inkább a víz) hiánya egyre több embert sújt szerte a világon; szívszorító jeleneteket láthatunk közvetlen közelünkben, a menekültek áradatában is. Hogyan lehet jóllakatni az éhező milliokat? Várhatjuk-e, hogy Isten majd csodát tesz a kedvünkért? És ha nem, ha folytatódik a nyomor, nem üres beszéd-e a Gondviselésről szóló prédikáció? Az egyházban egyre több példát látunk arra, hogy egyének és közösségek mindenüket kockára téve mennek el a szegénységtől leginkább sújtott vidékekre, hogy segítsenek a legnyomorultabbakon, a leginkább rászorulókon. Ferenc pápa egyik legsürgetőbb kérése: elmenni a határokig, Jézus örömhírével, az Ő szeretetétől sürgetve.

Ma a kenyérszaporításnak a János-evangélium szerinti változatát olvassuk. Ez a történet még két mozzanatban eltér a többi evangéliumtól. Az egyik: megjelenik egy negyedik szereplő is: egy fiú, néhány kenyérrel és hallal – bizonyára eladni hozta, hogy kis pénzhez jusson. Mai olvasatunkban: talán éppen én volnék az a fiú, akinek a maga kevesét kell hozzáadnia a beláthatatlanul hatalmas ínséghez, amitől aztán minden megváltozik? Vagy egyszerűen csak segíteni, akinek szüksége van rá, akinek tudok, az én helyemben?

A másik eltérés: Jézus jóllakatja a tömeget kenyérrel és hallal, mindez azonban itt csak arra ad neki alkalmat, hogy beszéljen önmagáról, az „égből alászállott élő kenyérről”, az Eucharishtiában nekünk adott életéről, ahogy a János-evangélium a mai történet folytatásaként leírja. Nem maradhatunk részvétlenek semmilyen fajta ínség, nyomorúság, szenvedés láttán, kötelességünk törekedni az emberiség jobbítására. De azt is tudnunk kell: minden földi jót messze felülmúl az, amit Istentől kapunk, aki önmagát adta nekünk Jézusban, és adja napról napra az Eucharishtiában.

2.5. KÉRDÉSEK AZ EVANGÉLIUMHOZ

- Mielőtt cselekszem, kérem imában hozzá Isten segítségét?
- Mit teszek a megmaradt étellel?

3. ORATIO – IMÁDSÁG

A szentmise első könyörgése

Istenünk, benned bízók oltalmazója, aki nélkül semmi sem szent, semmi sem állandó: áraszd ránk bőséges irgalmadat, hogy irányításoddal úgy használjuk a mulandó javakat, hogy szívünk már most a maradandóhoz ragaszkodjék. A mi Urunk, Jézus Krisztus, a te Fiad által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben, Isten mindörökkön örökké. Ámen.

Imádság

Mennyei Atyánk, Jézus nevében kérünk, küldd el Szentlelkedet, hogy merjük hálás szívvel megbecsülni és megosztani másokkal azt, amink van! Ámen.

4. CONTEMPLATIO – SZEMLÉLŐDÉS

Honnan vegyünk kenyeret, hogy legyen mit enniük? (Jn 6,1-15)

(Forrás: Shutterstock)

5. CONDIVISIO – MEGOSZTÁS

Örömhír megfogalmazása: Nekem ebben a szakaszban az az örömhírem, hogy...

- Istennek semmi sem lehetetlen.
- az Úr rólam is gondoskodik, engem is táplál és meghív arra, hogy működjem vele együtt.

6. ACTIO – TETTEKRE VÁLTÁS

Tanúságtétel megfogalmazása: Az evangéliumi szakasz arra ösztönöz, hogy...

- tudjak úgy jót tenni, hogy közben nem magamra gondolok.
- ne dobjak ki ételt, ne pazaroljam a vizet.

IMPRESSZUM

A *Lectio divina segédanyagok*, amiknek felépítése a *lectio divina* módszer felosztását követi, segítik az evangéliumi szakasz imádságos elmélyítését.

Lectio divina segédanyag, Évközi 17. vasárnap („B” év)
Borítófotó © Shutterstock

A Biblia szövegének fordításait a következő forrásokból vettük át:

- liturgikus szöveg: igenaptar.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 18.)
- a görög szöveget az SBLGNT (utolsó letöltés 2020. május 11.)
- latin fordítás: Vatikán online archívuma (utolsó letöltés 2020. május 14.)
- további magyar fordítások: szentiras.hu (utolsó letöltés 2020. május 12.)

Aranyszájú Szent János gondolatait a Bibbia dei Padri olasz nyelvű kiadvány alapján Rácz Dávid fordította.

Katolikus Egyház Katekizmusa: archiv.katolikus.hu/kek (utolsó letöltés 2020. május 15.)

Pápai gondolatok: regi.katolikus.hu (utolsó letöltés 2020. szeptember 14.)

Ismeretlen szerző: Ötezer ember megvendéglése – <https://keresztynversek.wordpress.com/tag/csoda/page/1/>

Lukács László SchP – www.magvarkurir.hu/hirek/a-csodalatos-kenverszaporitas

A *Lectio divina segédanyag* összeállításában a *lectio divina* munkacsoport működött közre, melynek vezetője Nyúl Viktor, egykori és jelenlegi tagjai pedig: Asztalos Gábor Tamás, Asztalos Lívía, Csonka Laura, Endrédi Melinda, Geiszelhardt Sára, Görföl Tibor, Grász-Szily Boglárka, Haász Rebeka Anna, Fazekas Zsófia, Hegyi László, Járai Ferenc, Máté Mária Magdolna Teréz nővér, Mohay Réka, Molnár Dzszenifer, Nyúlné Révfalvi Ildikó, Rácz Dávid, Rácz Édua Anna, Roszkopf Rita, Sárszegi Judit, Szabóné Nagy Katalin, Vermes Nikolett, Zimonyi Géza.

Ezen kiadvány tartalma szerzői jogi védelem alatt áll. A szerzői jogok tulajdonosai a fentebb említett esetekben az ott megjelölt jogtulajdonosok, külön meg nem jelölt esetekben a Pécsi Egyházmegye. Hitbuzgalmi és lelkipásztori célra a kiadvány anyaga szabadon felhasználható.

Kiadja a Pécsi Egyházmegye, 2021

7621 Pécs, Dóm tér 2.

E-levelcím: lectio.divina@pecs.egyhazmegye.hu

Honlap: lectiodivina.hu